

Почитувани,

Би сакал да го истакнам моето несогласување со дел од предложените измени на Законот за судска служба и тоа по однос на членовите кои се однесуваат на вреднувањето на образованието на судските службеници. Имено, со член 2 став 1, член 3 став 1 и член 4 став 1 од Предлог Законот се врши бришење на зборот „најмалку“ во член 10 став 2 точка 1, член 11 став 2 точка 1 алинеја 2,3,4 и 5 и член 12 став 2 точка 1 од сега важечкиот Закон за судска служба. Дополнително, со член 19 од Предлог законот се бриши член 67 став 2 алинеја 1 и 2 од важечкиот Закон за судска служба.

Потребно е првенствено да биде објаснето како образованието на судските службеници влијае на личниот доход кој го примаат според сега важечкиот закон, како предметните измени ќе влијаат на нивниот личен доход, а притоа и да се навлезе во мотивите кои постојат за да бидат предложени погоре наведените измени на законот.

Според важечкиот Закон за судска служба, образованието кое судските службеници го поседуваат и кое е предвидено со законот и соодветните систематизации на судовите каде што работат е вреднувано со определен број на бодови кои се наведени во член 67 став 2 од Законот. Овие бодови помножени со вредноста на бодот кој секоја година го определува Владата ја дава една од компонентите на плата на судскиот службеник, односно основната компонента. Притоа, за секоја категорија на судски службеници со важечкиот Закон е определено образованието кое што тој треба да го поседува. Па така, за категоријата Б – раководни службеници е определено да поседуваат најмалку 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен, за категоријата В2 и В3 – стручни треба да поседуваат најмалку 300 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен или за категоријата Г - најмалку више или средно образование.

Како што може да се види од погоре наведените примери, скоро за сите категории на судски службеници е дадено најмалото образование кое треба да го поседуваат, со оглед на зборот „најмалку“, па доколку некој судски службеник поседува повисоко образование од најниско определеното, таквото образование треба да му биде вреднувано со соодветно определените бодови од член 67 став 2 и врз основа на тие бодови треба да му биде исплаќана платата. Со пример, доколку судски службеник од категоријата В2 поседува образование од 480 кредити според ЕКСТ, истото треба да му биде вреднувано и да му бидат определени 250 бодови, со оглед дека за неговото работно место е предвидено да поседува најмалку 300 кредити според ЕКТС. Или доколку вработен од категоријата Г поседува образование од 240 кредити, него по овој основ треба да му бидат определени 200 бодови, бидејќи за неговото место е определено да поседува најмалку вишо или средно образование.

Исто така, со важечкиот Закон се определени и повисоки бодови доколку судскиот службеник располага со 300 кредити според ЕКТС или VII/2 степен и 420 кредити или VII/3 степен на образование, што е и логички со оглед дека повисокиот степен на образование претпоставува повисока стручност на судскиот службеник, која пак мора да биде призната со поголем број на бодови, а со тоа и повисока плата.

Треба да се напомене дека од стапувањето на сега важечкиот Закон за судска служба постоеше огромен отпор од страна на Претседателите на судовите, Судските администратори,

Судскиот буџетски совет (кој нема никаква законска основа ниту овластување да одлучува за овие работи) и Советот на судска служба во целосно спроведување на ваквите одредби. Образложенијата најчесто се движеа дека ваквите права претставуваат грешка во Законот за судска служба и дека истите не треба да бидат применувани. Тоа доведе да во период од година до година и половина од примената на важечкиот Закон, правата за поголем број на бодови за образование на судските службеници им биде скратен. Сепак, благодарение на упорноста и активноста на поединци – судски службеници, дојде до постепено признавање на овие права, при што се донесе и заклучок на четирите Апелациони судови според кој Законот го гарантира ваквото право на судските службеници и судовите се должни да им пресметуваат бодови и исплаќаат плата и за повисокото образование кое го имаат или ќе го стекнат. Тоа доведе да определени судови започнат со исплата на повисоки плати на судските службеници по овој основ, иако постојат доста судови кои се уште одбиваат во целост да го применуваат Законот, со што само предизвикуваат дополнителни трошоци кои ќе треба да ги исплатат при губењето на судскиот спор.

Со сега предложените измени на погоре наведени членови, во целост се скратува веќе стекнатото право на судските службеници да им биде вреднувано повисокото образование со кое располагаат и тоа ќе доведе до намалување на платите кои некои од судските службеници ги примаат. Со бришење на зборчето „најмалку“ и со укинување на делот од членот 67 со кој се предвидени повисоки бодови за стекнат магистериум или докторат, јасна е интенцијата на предлагачот за укинување на ова право на судските службеници. Во извештајот за проценка на влијанието, предлагачот воопшто се нема осврнато на овој аспект од предлог законот, туку само кратко има наведено дека со овие измени се врши усогласување на Законот за судска служба со Законот за административни службеници. Ваквото образложение воопшто нема своја правна основа со оглед дека согласно со член 4 став 2 од Законот за административни службеници јасно е определено дека правата на вработените во судската служба можат со посебен закон да бидат определени на различен начин од оние кои што постојат за административните службеници. Што значи дека не постои никаква обврска за усогласување на Законот за судска служба со измена на погоре наведени членови. Ако веќе ја следиме оваа логика, се поставува прашање зошто предлагачот не пристапил кон усогласување на Законот за судска служба со Законот за јавно обвинителска служба, каде се предвидени права на зголемен личен доход за определени ризици во работата на јавно обвинителските службеници, а кои несомнено постојат и кај судските службеници? Доколку предлагачот и понатаму останува на ставот дека е потребна измена на овие членови, доблесно е барем јасно да наведи која е вистинската причина и мотив за таквото нешто, како и јасно да им стави до знаење на тангираните судски службеници дека ваквите измени ќе имаат негативни финансиски ефекти спрема нив во смисла на понизок личен доход.

Да биде иронијата поголема, предлагачот за определени категории, како на пример за категоријата В – стручен судски службеник, остава на тоа место да бидат поставени лица кои имаат стекнато 300 кредити според ЕКСТ, но истовремено го бриши делот од член 67 од сега важечкиот Закон со кој се предвидени поголем број на бодови за образование за вработени кои имаат образование од 300 кредити. Или со други зборови, за овие работни места потребни се вработени кои имаат стекнато вакво образование, односно нивната стручност, но кога ќе дојде да им биде исплатен личниот доход, тоа ќе биде направено како да имаат пониско образование. Ваквата намера на предлагачот е во целост потценувачка и

деградирачка кон трудот кои овие сегашни или идни вработени го вложиле во стекнување на своето образование, особено што оваа категорија ги опфаќа стручните судски соработници кои сакале да признаеме или не, ја носат најголемата тежина на работата во судовите.

Треба да се има во предвид дека примањата на судските службеници, особено на стручните соработници, со оглед на стручноста која се бара за извршување на нивните работни задачи и комплексноста на секојдневната работа, се на исклучително ниско ниво. Сето тоа непосредно има влијание на мотивираноста и ангажираноста за извршување на нивната работа, што всушност и беше една од причините за одржаниот штрајк пред две години. И сега наместо да биде обрнато внимание на ваквиот проблем, извршната власт предлага измени, во скратена постапка, без никаква јавна дебата во која би се вклучиле вработените во судска служба, во период на одмори, кога вниманието на јавноста е на пониско ниво, со кои се кратат и оние малку права кои им беа признати на судските службеници. За да биде појасно, ваквото право допринесува за поголеми плати на судските службеници во износ од околу 1.000,00 денари месечно, што е неспоредливо ниско во однос на паричните средства потребни за да се стекне степенот на образование кој го поседуваат овие вработени. Од тука и нелогичноста во постапувањето на предлагачот. Од една страна постојано ги мотивира судските службеници за континуирано усовршување, со што непосредно се зголемува и квалитетот на судската власт, нешто што е нотирано и во Стратегијата за реформи на правосудниот сектор, а од друга страна како први измени на Законот за судска служба, кој е преполн со лоши одредби, се однесува на скратување на веќе постоечките права на судските службеници по однос на образованието кое го поседуваат.

Ако се има предвид дека само пред околу година дена судските службеници успеаја да се изборат за целосна примена на Законот за судска служба од аспект на признавање на повисокото образование, начинот на кој сега се предлагаат да се извршат измените, субјектите кои до сега одбиваа да го применуваат Законот и нивните образложенија за тоа, се наметнува дилемата дали измените на овие членови всушност се предлог на Министерството за правда, или тоа само фигуративно стои, а ваквите предлози доаѓаат од други места или лица кои не можат да се помират со фактот дека и покрај сите работи кои ги презедоа во спречување на остварувањето на ова право, во тоа не успеаја, па сега како последен очајнички обид се трудат тоа да го направат преку законски измени. Предлагачот ќе треба да има во предвид дека ваквите измени само ќе го зголемат негативниот став на судските службеници по однос на положбата во која се наоѓаат, ќе влијаат на ангажираноста во извршување на работните обврски и речиси сигурно ќе доведат до преземање на радикални мерки како штрајк, за што веќе и се преземаат координации во судовите и крајно сето ова ќе биде насочено кон предлагачот на овој закон, односно извршната власт. Истовремено, за последиците од ваквите измени навремено ќе бидат известени сите национални медиуми, придружено со целокупната документација во поткрепа на погоре изнесеното, а се во цел да се предизвика јавната дебата која отсуствува по однос на овие измени и да биде слушнат гласот на судските службеници. Доколку пак во изготвувањето на предлог измените биле вклучени лица надвор од Министерството за правда, тогаш предлагачот треба јавно да објави за тоа од кои институции доаѓаат и нивната функција во таа институција, а се со цел да се увиди дали за ваквите измени биле консултирани оние кои најмногу се оштетени со нив, а тоа се судските службеници.

Од погоре наведените причини, предлагам членовите 2 став 1, член 3 став 1, член 4 став 1 и член 19 од Предлог Законот за изменување и дополнување на Законот за судска служба да бидат избришани.

Со почит

М-р Иван Колевски